

Representantforslag 6 S

(2013–2014)

fra stortingsrepresentantene Snorre Serigstad Valen, Karin Andersen, Bård Vegar Solhjell og Heikki Eidsvoll Holmås

Dokument 8:6 S (2013–2014)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Snorre Serigstad Valen, Karin Andersen, Bård Vegar Solhjell og Heikki Eidsvoll Holmås om å fase ut investeringene i fossil energi i Statens pensjonsfond utland

Til Stortinget

Bakgrunn

Statens pensjonsfond utland (SPU)

Den første pengeoverføringen til SPU ble foretatt i 1996 da fondet het Statens petroleumsfond. Bakgrunnen for etableringen av fondet var ønsket om en gradvis innfasing av oljeinntektene framfor en kort-siktig disponering i hvert års statsbudsjett. Fra 2001 har bruken av petroleumsinntektene vært underlagt handlingsregelen som innebærer at bruken av inntektene, målt ved det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, over tid skal være lik forventet realavkastning av SPU, anslått til 4 pst. av fondskapitalen.

Olje og gass er ikke fornybare ressurser, og inntektene fra denne sektoren er forbigående. SPU har blitt forvaltet med det formålet at også framtidige generasjoner skal få ta del i denne midlertidige inntekten. Det er en tverrpolitisk enighet om dette prinsippet, noe som sist ble understreket av en enstemmig finanskomité i Innst. 424 S (2012–2013) om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2012. Utgangspunktet for investeringsstrategien er høyest mulig avkastning over tid med moderat risiko. SPU har en lang investeringshorisont, som langt overgår de aller fleste investorer. Dette gir SPU en unik posisjon siden fondet er mindre sårbart for midlertidige svingninger i markedet.

Mulig risiko ved fossilinvesteringer

Norge har gjennom SPU store investeringer i olje, kull og gass. I Norges Bank Investment Managements tredje kvartalsrapport for SPU i 2013 framkommer det at 8,6 pst. av aksjeinvesteringene er plassert i olje- og gassektoren. Organisasjonen Framtiden i våre hender har kartlagt at SPU hadde aksjer i de fleste av de 100 største oljeselskapene og de største kullselskapene i verden i 2012 – målt etter deres påviste karbonressurser. De viser videre til at SPU økte eierandelen i flertallet av disse selskapene i 2012.

Om verden skal ha mulighet til å oppnå målet om å begrense den globale oppvarmingen til 2 grader, vil investeringer i fossil energi bli stadig mer risikofylt. Verdien av fossilinvesteringene vil kunne falle, enten som følge av en internasjonal klimaavtale eller teknologiske endringer. Dette er en diskusjon som har tvunget seg fram og som stadig flere finansielle aktører har tatt konsekvensene av. Eksempelvis trakk Storebrand seg nylig ut av kullselskaper og selskaper som er tungt eksponert mot tjæresand med begrunnelsen at disse investeringene har en betydelig finansiell risiko forbundet med seg.

De globale menneskeskapte klimaendringene

Viktigere enn den finansielle risikoen ved å investere i fossil energi er at verden nå er på stø kurs mot katastrofale menneskeskapte globale klimaendringer. Alvoret har ytterligere blitt dokumentert med framleggelsen av den siste rapporten fra FNs klimapanel Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Rapporten viser at menneskeheten står overfor store menneskelige, økologiske og økonomiske kostnader om vi ikke raskt reduserer utslippene av klimagasser. Det internasjonale energibyrået (IEA) har lenge påpekt at det meste av verdens kjente reserver av fossil energi må bli liggende urørt om verden

skal ha en mulighet til å unngå at den globale temperaturen stiger med mer enn to grader. Alt etter hvilke sannsynligheter for å unngå dramatiske klimaendringer en benytter, og hvilke utslippskilder som forbrukes, er det anslått at mellom 2/3-deler og 4/5-deler av de kjente karbonreservene må forbli urørte.

Uavhengig av om dette skjer som følge av en framtidsrettet internasjonal klimaavtale, teknologiske endringer eller begge deler, framstår investeringer i fossil energi som et veddemål mot at verden kan unngå katastrofale og irreversible klimaendringer. Gjennom SPU har Norge en investeringspraksis som står i motstrid til landets utenrikspolitiske ambisjoner om en global klimaavtale. Dagens investeringspraksis i SPU synes dermed å være i strid med ett av de viktigste formålene med opprettelsen av fondet, nemlig at også framtidige generasjoner skal få nyte godt av i dagens midlertidige petroleumsinntekter.

Redusere eksponeringen mot fossil energi

Eksponeringen som SPU har mot fossil energi bør reduseres, med mål om å fase den ut. Det er flere grunner til at SPU er godt posisjonert for å gjennomføre et slikt grep:

- De store eierandelene i utvinning av fossil energi innebærer at norsk økonomi i enda større grad enn nødvendig blir eksponert mot den finansielle risikoen forbundet med et skifte i verdens energiproduksjon. Norsk innenlandsøkonomi hviler i for stor grad på petroleumssektoren, og en nedgang i dette markedet vil slå inn over norsk økonomi gjennom flere kanaler enn nødvendig.
- SPU har en tilnærmet uendelig tidshorisont. Om de globale klimamålene skal nåes, må verdien av investeringene i fossil energi synke innenfor fondets levetid.
- Fondet har bare én eier, nemlig den norske staten. I motsetning til mange private fond har dermed SPU større handlefrihet til å foreta endringer som sikrer høyest mulig avkastning til moderat risiko, også på lengre sikt.
- SPU er en av de mektigste institusjonelle investorene i verden. Et ofte brukt argument fra private investorer mot å trekke seg ut av fossil energi er at de er små i en verdensskala. Dette argumentet

kan ikke brukes for SPU. Tvert imot vil et skifte i investeringspraksis kunne få store positive ringvirkninger.

Norge bør derfor fase ut investeringene i fossil energi i SPU, herunder utvinningsindustri og fossil elektrisitetsproduksjon.

Norges ansvar

Utvinningen av olje og gass på norsk sokkel har bidratt til å gjøre Norge til et velstående land. Gjennom aktiv næringspolitikk, sterk fordelingspolitikk og fornuftig forvaltning av den finansielle formuen har dette gitt et betydelig økonomisk løft for befolkningen i Norge. Samtidig med eksporten av olje og gass har Norge bidratt til økonomisk vekst i andre land. Det er likevel en kjensgjerning at dette også har store konsekvenser for miljøet, ikke minst for det globale klimaet. I tillegg til de finansielle argumentene for en mer miljøvennlig og langsiktig investeringsstrategi for SPU har Norge altså også et betydelig ansvar for å bidra til å løse de problemene landet har bidratt til å skape. Det vil ikke bare tjene det globale miljøet, men også kunne være et ledd i arbeidet med å gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig og bedre forberedt på de nødvendige endringene i verdens energiproduksjon de neste tiårene.

Det er derfor naturlig å jobbe videre med en helhetlig politikk som bidrar til at de nødvendige omstillingene finner sted. Å vurdere investeringspraksisen i SPU med mål om utfasing av investeringer i fossil energi vil være et viktig og kostnadseffektivt bidrag i dette arbeidet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Statens pensjonsfond utland kan fase ut investeringer i all fossil energi og legge fram forslag for Stortinget om dette.

Oslo, 6. november 2013